Státní rostlinolékařská správa
Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 20.7.2012
čj. SRS 030064/2012

Oblastní odbor SRS

Purkyňova 2533

390 02 Tábor

Zpráva č. 15 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 9.7.-22.7.2012

1. Počasí

Ve sledovaném období došlo na našem území k přechodu studené fronty s častými, téměř každodenními srážkami, což znemožnilo provádění sklizňových prací. Ranní teploty se pohybovaly od 11 do 15 °C. Denní teploty vystoupaly pouze k 16 až 22 °C, v závěru období až k 26 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V tomto období probíhá hodnocení škod způsobené prudkými bouřkami a kroupami v minulém a současném sledovaném období. Došlo k polehnutí, zejména obilovin a máku. Na Třeboňsku (okres Jindřichův Hradec) byly poškozeny brambory, cukety, saláty, cibule, zelí, kedlubny a další plodiny na poli. V okolí Kunžaku (okres Jindřichův Hradec) došlo ke splavení 30 ha brambor, kroupy zde poškodily 5 ha brambor, 25 ha řepky a 5 ha ječmene ozimého.

Na místech, kde již započala sklizeň, byla přerušena. Půda je na mnoha místech zamokřená, nepřístupná pro mechanizaci, někde i neprůchodná. Časté dešťové přeháňky způsobují rozvoj černí u obilnin a řepky ozimé. Pokud nebude sklizeň v nejbližší době zahájena, hrozí porůstání zrn v klasech obilovin.

Pokračuje fungicidní ochrana brambor proti plísni bramboru a insekticidní ochrana proti přenašečům viróz – mšicím.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 75–87 BBCH)

Porosty pšenic se pohybují od fáze střední mléčné zralosti: všechna zrna dosáhla své konečné velikosti, obsah zrn mléčný, zrna ještě zelená až po fázi žluté zralosti: deformace tlakem nehtu irreverzibilní.

Slabé až střední výskyty **černí obilnin (*Alternaria* spp., *Cladosporium* spp.)** v klasech byly zjištěny plošně v rámci celé oblasti.

Padlí travní na pšenici *(Blumeria graminis f. sp. tritici)* slabý výskyt této choroby v klasech byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Branišov u Dubného, 10.7.), Jindřichův Hradec (Řípec, 11.7.), Pelhřimov (Humpolec, 12.7.).

První výskyt **růžovění klasů pšenice (*Giberella* spp.)** byl zaznamenán v okrese České Budějovice (Branišov u Dubného, 10.7.), Jindřichův Hradec (Řípec, 11.7.). Slabý výskyt byl zjištěn v okrese Třebíč (Březník, 11.7.).

Zjišťování výskytu se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny).

Tečkovaná listová skvrnitost pšenice *(Mycosphaerella graminicola*) se vyskytuje ve slabé intenzitě v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.).

Slabý výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice *(Phaeosphaeria nodorum)*** byl zjištěn v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.), Třebíč (Březník, 11.7.), Jindřichův Hradec (Řípec, 11.7.), Pelhřimov (Humpolec, 12.7.), Prachatice (Prachatice, 18.7.).

První výskyt **černání kořenů a báze stébel obilnin na ozimé pšenici (*Gaeumannomyces graminis*)** byl pozorován v okrese České Budějovice (Branišov u Dubného, 10.7.), Jindřichův Hradec (Řípec, 11.7.).

První výskyt **stéblolamu pšenice *(Oculimacula yallundae)*** pozorován v okrese České Budějovice (Branišov u Dubného, 10.7.), Pelhřimov (Humpolec, 12.7.).

Napadení klasů se pozoruje v době mléčné zralosti až voskové zralosti (RF 75-85). Kontroluje se minimálně 20 rostlin.

První výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice *(Rhizoctonia cerealis)*** byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Humpolec, 12.7.).

Pozorování a ochrana viz stéblolam pšenice.

Ve feromonových lapačích v okrese Jindřichův Hradec (Řípec) a v okrese Tábor (Dobronice u Chýnova) je pravidelně zjišťován výskyt samců **obaleče obilního *(Cnephasia pumicana)***. Poškození klasů housenkami bylo pozorováno v okrese Pelhřimov (Buřenice, 10.7., Lipice, 10.7.).

Pozorování se provádí v okrajovém, 50m pásu v blízkosti dřevin. Ve fázi sloupkování se sledují miny na listech, kontroluje se 100 odnoží (10 míst x10 odnoží). Ve fázi mléčné zralosti se sledují housenky, kontroluje se 100 klasů (10 míst x10 klasů).
K cílenému ošetření není registrován žádný přípravek.

JEČMEN OZIMÝ (RF 89-99 BBCH)

Porosty ječmenů se pohybují od fáze plné zralosti, zrno je tvrdé do fáze sklizeného zrna.

Vzhledem k pravidelným srážkám byla přerušena sklizeň této plodiny.

V okrese Písek (Cerhonice, 17.7.) byl zaznamenán střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis)*** .

JEČMEN JARNÍ (RF 75-87 BBCH)

Ječmen jarní se nachází ve fázi střední mléčné zralosti po časnou žlutou zralost: deformace tlakem nehtu irreverzibilní.

Slabý výskyt **spály ječmene *(Rhynchosporium secalis)*** byl zaznamenán v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 10.7.) a v okrese Pelhřimov (Kaliště, 9.7.).

Slabý výskyt **hnědé rzivosti ječmene *(Puccinia hodei)*** byl pozorován v okrese Tábor (Kladruby, 18.7.) a v okrese Jindřichův Hradec (Pohoří u Kardašovy Řečice, 17.7.).

Slabý výskyt **černí *(Alternaria spp.)*** zaznamenán v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 17.7).

Slabý výskyt **mšice střemchové *(Rhopalosiphum padi)*** byl pozorován v okrese Pelhřimov (Kaliště, 9.7.) a v okrese Písek (Lučkovice,9.7.).

Slabý výskyt **kyjatky osenní *(Sitobion avenae)*** pozorován v okrese Pelhřimov (Kaliště, 9.7.).

Slabý výskyt **kyjatky travní *(Metopolophium dirhodum)*** zaznamenán v okrese Písek (Lučkovice, 9.7.).

Slabý výskyt min s housenkami **obaleče obilního *(Cnephasia pumicana)*** pozorován v okrese Třebíč (Březník, 11.7.).

Poškození listů požerky **vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*)** bylo pozorováno v okrese Třebíč (Březník, 11.7.).

KUKUŘICE (RF 51-53 BBCH)

Porosty se nacházejí ve fázi od počátku metání lat: lata v pochvě dobře znatelná až po fázi, kdy je špička laty viditelná.

V okrese Třebíč (Březník, 11.7.) v oblasti kontinuálního šíření byl pozorován silný výskyt **bázlivce kukuřičného *(Diabrotica virgifera)***.

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic v oblasti kontinuálního šíření, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin – výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lepových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 20. června do poloviny října.

Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev.

Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

První dospělci **zavíječe kukuřičného *(Ostrinia nubilalis)*** byly zachyceni ve světelném lapači v Humpolci (12. a 14.7.).

Preventivní metodou ochrany je dodržování osevního postupu (nepěstovat kukuřici po kukuřici) a hluboká orba.

Účinnost chemické a biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou pravidelně aktualizovány na webových stránkách srs:

http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/nalety-skudcu-do-svetelnych-lapacu.html.

Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených snůšek začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavě pigmentovanou hlavou.

LUSKOVINY
HRÁCH SETÝ (75-85 BBCH)

Porosty se pohybují od fáze, kdy asi 50 % lusků dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti do fáze, kdy asi 50 % lusků je specificky vybarveno dle odrůdy, semena jsou suchá a tvrdá.

Slabý výskyt dospělců **obaleče hrachového *(Cydia nigricana)*** pozorován v okrese Písek (Chrást u Zahořan, 11.7.).

OLEJNINY
ŘEPKA OZIMÁ (81-87 BBCH)

Porosty řepek jsou ve fázi, kdy asi 30 až 70% šešulí vyzrálo (semena jsou černá a tvrdá).

První výskyt **černě řepkové (*Alternaria brassicae*)** se střední intenzitou byl pozorován v okrese Pelhřimov (Lipice, 10.7., Buřenice, 10.7.), Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 10.7.), České Budějovice (Jaronice, 10.7.). Slabý výskyt v okrese Prachatice (Prachatice, 18.7.).

Při průchodu porostem se na 10 místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucí rostliny, z každé rostliny se hodnotí 2 listy. Ošetření se doporučuje při 5 až 15 % napadených listů v době květu.
Preventivní ochranou je setí zdravého osiva, kvalitní zaorání posklizňových zbytků a zabránění poškození rostlinných pletiv. Přímou ochranou je moření osiva a fungicidní ošetření v době květu.

První výskyt **cylindrosporiózy řepky (*Pyrenopeziza brassicae*)** byl pozorován v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.).

Střední výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** byl zjištěn v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.). Slabý výskyt v okrese Pelhřimov (Lipice, 10.7., Buřenice, 10.7.), Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 10.7.), Prachatice (Prachatice, 18.7.), Strakonice (Katovice, 18.7.).

Střední výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** byl pozorován v okrese Pelhřimov (Lipice, 10.7.). Slabý výskyt v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.), Pelhřimov (Buřenice, 10.7.), Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 10.7.), České Budějovice (Jaronice, 10.7.), Strakonice (Katovice, 18.7.).

Střední výskyt **padlí brukvovitých *(Erysiphe cruciferarum)*** byl zjištěn v okrese Písek (Horní Ostrovec, 9.7.). Slabý výskyt v okrese Pelhřimov (Lipice, 10.7., Buřenice, 10.7.).

Preventivní ochrana: vzdušná lokalita, nepřehnojit dusíkem. Přímá ochrana: zaznamenány vedlejší účinky podzimního fungicidního ošetření proti fomovému černání stonku řepky.

Slabý výskyt **plísně šedé *(Botryotinia fuckeliana)*** byl zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 10.7.), Pelhřimov (Buřenice, 10.7.).

První výskyt **verticiliového vadnutí řepky (*Verticillium* spp.)** se střední intenzitou byl pozorován v okrese Pelhřimov (Buřenice, 10.7.).

MÁK SETÝ (64-70 BBCH)

Porosty máku setého se pohybují od fáze vyvinuté tobolky - zelená zralost po fázi zrání tobolky.

Slabý výskyt **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** byl zjištěn v okrese Třebíč (Valeč u Hrotovic, 17.7.).

Slabý výskyt **šedé plísňovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*)** byl zjištěn v okrese Třebíč (Valeč u Hrotovic, 17.7.).

Slabý výskyt dospělců **krytonosce makovicového *(Neoglocianus maculaalba)*** pozorován v okrese Třebíč (Valeč u Hrotovic, 17.7.).

První výskyt larev **žlabatky stonkové (*Timaspis papaveris*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Valeč u Hrotovic, 17.7.).

SLUNEČNICE (RF 63-65)

Porosty slunečnice se nacházejí ve fázi, kdy trubkovité květy ve vnější třetině terče kvetou (volné tyčinky a blizny) až po fázi plného květu: trubkovité květy ve střední třetině terče kvetou (volné tyčinky a blizny).

Slabý výskyt **šedé plísňovitosti slunečnice (*Botryotinia fuckeliana*)** pozorován v okrese Třebíč (Slavětice, 17.7.).

Kontroluje se 100 rostlin při průchodu porostem (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin).
Chemická ochrana se provádí současně s ochranou proti ostatním houbovým chorobám ve fázi 14 – 19 (4. až 6. list) a 65 (plný květ), případně do konce květu.

První výskyt **mšice slívové (*Brachycaudus helichrysi*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Slavětice, 17.7.).

OKOPANINY
BRAMBORY (RF 65-79 BBCH)

Porosty brambor se nacházejí ve fázi plného květu do fáze, kdy opadávají první bobule.

První výskyty **plísně bramborové *(Phytophthora infestans)*** pozorovány v okresech České Budějovice (Hluboká nad Vltavou, 10.7.), Jindřichův Hradec (Chvaletín, 18.7., Slavětín, 18.7., Přeseka, 18.7., Studnice u Lodhéřova, 19.7., Pluhův Žďár, 17.7.), Strakonice (Katovice, 18.7.), Pelhřimov (Pelhřimov, 11.7., Starý Pelhřimov, 19.7.), Jihlava (Třešť, 11.7.), Tábor (Oblajovice, 10.7.). Střední výskyt této choroby byl zaznamenán v okrese Strakonice (Rakovice, 17.7.).

Informace k ošetření proti plísni bramborové a další informace naleznete v programu „Prognóza plísně bramboru", který je dostupný na internetových stránkách www.srs.cz nebo na odkazu: http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html

Příznaky černání stonku **(*Erwinia carotovora* var. *Atroseptica*)** byly pozorovány v okrese Strakonice (Rakovice, 9.7.).

První výskyt **mšice řešetlákové *(Aphis nasturtii)*** v Lambersových miskách byl zaznamenán v okrese Pelhřimov (Humpolec, 9.7.).

Slabý výskyt **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** byl pozorován v okrese Pelhřimov (Humpolec, 9.7.) v Lambersových miskách.

Střední výskyt larev L_{3-4} **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** na listech byl zjištěn v okrese Třebíč (Březník, 11.7.), slabý výskyt larev L_{3-4} byl nalezen v okrese Jindřichův Hradec (Chvaletín, 11.7.), Strakonice (Katovice, 18.7., Rakovice, 19.7.), Pelhřimov (Humpolec, 13.7., Buřenice, 11.7.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.
SIGNALIZUJEME zahájení ošetření brambor proti larvám mandelinky bramborové. Ošetření se provádí v době maxima líhnutí larev, tj. v době, kdy vylíhlé larvy dosáhnou 3. stupně (L_3). Ošetření by mělo být ukončeno do doby, než začnou převládat larvy L_4.
Chemickou ochranu je třeba využívat až při hospodářsky významném výskytu mandelinky bramborové, to je při výskytu 5000 larev na 1 ha. Chemické přípravky, respektive jejich účinné látky, je nutné střídat v rámci antirezistentní strategie a omezit jejich použití za vysokých teplot, zejména v případě pyretroidů.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (76 BBCH)

Jabloně se nacházejí ve fázi, kdy plod dosahuje asi 60 % konečné velikosti.

První výskyt **padlí jabloňového *(Podosphaera leucotricha)*** pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.).

První výskyt **strupovitosti jabloně *(Venturia inaequalis)*** na listech byl zjištěn v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.).

Silný výskyt dospělců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byl pozorován v okrese Jihlava (Bedřichov u Jihlavy, 13.7.), slabé výskyty v okrese Pelhřimov (Humpolec, 16.7.), České Budějovice (Srubec, 15.7., Temelín, 12.7.), Tábor (Broučkova Lhota, 10.7.), Jihlava (Polná, 9.7.).

Ošetření je třeba zahájit 7-8 dní po vrcholu letu první nebo druhé generace. Proti první generaci se ošetřuje jen při malé násadě květenství, nebo při mimořádně silném výskytu motýlů ve feromonovém lapači. Ošetření proti druhé generaci je účelné pokud se ve feromonovém lapači zjistí při dvou až třídenním intervalu 8-10 dospělců v průměru na jeden lapač. Trvá-li let motýlů delší dobu, je možno ošetření zopakovat s přihlédnutím k délce doby účinnosti použitého insekticidu.

Slabý výskyt dospělců **obaleče zimolézového (*Adoxophyes orana*)** pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.), Tábor (Měšice u Tábora, 13.6.).

Ochrana viz obaleč jablečný.

Slabý výskyt dospělců **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** byl zaznamenán v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.), České Budějovice (Hosín, 12.7., Temelín, 12.7.).

Ochrana viz obaleč jablečný.

Slabý výskyt **obaleče zahradního *(Cacoecia podana)*** byl pozorován v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.), České Budějovice (Temelín, 12.7.), Tábor (Měšice u Tábora, 13.7.).

Ochrana viz obaleč jablečný.

Slabý výskyt **obaleče růžového *(Cacoecia rosana)*** byl zjištěn v okrese Prachatice (Krtely, 17.7.), Tábor (Měšice u Tábora, 13.7.).

Slabý výskyt **obaleče pupenového *(Spilonota ocellana)*** byl pozorován v okrese Tábor (Měšice u Tábora, 13.7.).

Peckoviny
SLIVOŇ (RF 76-77 BBCH)

Stromy slivoní se nalézají ve fázi, kdy plod dosahuje 60 až 70% konečné velikosti.

Obaleč švestkový *(Cydia funebrana)* byl zachycen ve slabé intenzitě v okrese Jihlava (Bedřichov u Jihlavy, 17.7.) a Tábor (Broučkova Lhota, 13.7.).

Obaleč trnkový (*Cydia janthiana*), obaleč slivoňový (*Cydia lobarzewskii*) a obaleč východní (*Grapholita molesta)* nebyl v uplynulém období ve feromonových lapačích zachycen.

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech